

РЕШЕНИЕ

№ 803

гр. София, 14.02.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 20 състав, в публично заседание на 02.02.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Светлана Димитрова

при участието на секретаря Кристина Петрова и при участието на прокурора Кирил Димитров, като разгледа дело номер **6203** по описа за **2017** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203-207 от Административно процесуалния кодекс /АПК/във вр. чл.2в, ал.1, т.1, вр. чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ),

В подадена на 09.06.2017г.искова молба, с вх.№ 16430, по описа на съда, С. К. Т., ЕГН [ЕГН], от [населено място], [улица] ,ап.б е предявила срещу Българската народна банка /БНБ/ иск за имуществени вреди, в размер на 8 627,97 лв., представляващи обезщетение в размер на законната лихва за забавено плащане на гарантирания размер на вложенията и в К. АД/ в несъстоятелност / от 196 000 лв./, за периода от 30.06.2014 г. до 04.12.2014г., ведно със законната лихва върху главницата от 8 627.97лв., считано от датата на завеждане на делото до окончателното изплащане на сумата.

Ищцата поддържа, че причинените вреди се дължат на незаконосъобразни бездействия на БНБ да вземе решение в изпълнение на задълженията, произтичащи от директното прилагане на правото на ЕС в областта на изплащането на гарантирани депозити в очертания срок от чл. 1 § 3 т. i от Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО и неизпълнение на вменените ѝ със закон функции по осъществяване на ефективен банков надзор.

В исковата молба конкретно се твърди, че ищцата е била вложител в ТБ [фирма]/н/. Излагат се съображения относно пасивната легитимация на ответника. Следствие на бездействието на ответника, последният не е спазил сроковете за издаване решение за установяване на „неналичен депозит“. Това бездействие съставлява нарушение на

чл.10, т.1 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и Съвета. От това незаконосъобразно бездействие на БНБ на ищцата са причинени имуществени вреди в размер на 8 627,97 лв. представляващи законната лихва за периода 30.06.2014 г. – 04.12.2014 г. за забавено изплащане върху гарантирания размер от 196 000 лв. Ищцата поддържа, че съгласно чл. 10, т. 1 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994г., за да се задейства схемата за гарантиране на депозити, е необходимо да се извърши установяване на „неналичен депозит“. Съобразно чл. 1, т. 3, буква (i) от тази директива „компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни, след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми“. Българският „компетентен орган“, който следва да направи тази констатация, е БНБ - на основание чл. 2, ал. 6 от ЗБНБ. Началният момент, в който тази констатация е следвало да бъде извършена, е 20.06.2014 г, но не по-късно от 27.06.2014 г. БНБ в качеството си на „компетентен орган“ не е извършила своевременно предвиденото в цитирания чл. 1, т. 3, б. (i). Сочи се, че разпоредбата на чл. 1, т. 3, буква (i) от Директива 94/19/ЕО има директно приложение и с бездействието си ответникът е нарушил изискванията на директивата. Неспазването на нормативно определения срок, в който е следвало да се установи „неналичност на депозити“, е обусловило невъзможността за ФГВБ да изплати гарантираното вземане и е лишило ищцата от възможността да ползва сумата от сумата от гарантираното вземане. По този начин от незаконосъобразното бездействие на БНБ ищцата е претърпяла вреди в размер на законната лихва за забавено изплащане на гарантираните вземания за периода от 30.06.2014 г. до 04.12.2014 г. върху максималния размер на гарантираните вземания от 196 000 лв. Изложени са съображения за наличието на причинно-следствена връзка между неправомерните действия на ответника и претърпените от ищцата неимуществени вреди. Ищцата счита, че са изпълнени всички предпоставки на фактическия състав на чл.1, ал.1 ЗОДОВ и моли съдът да уважи иска.

С протоколно определение от 02.02.2022г., на основание чл.214 ГПК във вр.чл 144АПК съдът допусна изменение на иска за претендираното обезщетение за имуществени вреди, като същия да се счита предявен за сумата от 5 741.82 лева ,за периода 25.07.2014г. -06.11.2014г. вкл.,ведно с обезщетение за забава в размер на законната лихва считано от датата на исковата молба до окончателното изплащане на задължението.

Искът се поддържа от представител по пълномощие адв. М.. Претендира присъждането на разноски по представен списък .

От ответника - Българска народна банка е постъпил отговор, в който заявява, че оспорва иска като недопустим, неоснователен и недоказан. Доводът за недопустимост се основава на обстоятелството, че към исковия период БНБ не е определен от националното и общностно законодателство като орган, който установява неналичност на депозити. Това е сторено едва с изменението на закона през август 2015 г. /ДВ,бр.62/2015 г./ . Поставянето на банките под специален надзор има различни функции от тези по чл. 1, т. 3, буква (i) и чл.10, пар.1 от Директива 94/19/ЕО. В тази директива липсва дефиниция на „компетентен орган“. Не следва мълчаливо да се приема, че БНБ е именно този орган. В Решението на СЕС по дело С-571/16 не се съдържа отговор, че именно БНБ е органът, който трябва да вземе решение за неналичност на влоговете. От изложеното в исковата молба не става ясно какви са

точно претърпените вреди от ищеца. Сочи се, че липсва противоправност и реално претърпени вреди. Няма данни имуществото на ищцата да е намаляло. С изплащането на гарантираната сума от 196 000 лв. е платена част от главницата по влога и част от начислената лихва. Ищцата не е отправила искане до Фонда за гарантиране на влоговете в банки /ФГВБ/ или [фирма] /К. АД/ да ѝ бъде изплатена сумата по влога, поради което не може да претендира присъждането на лихви. Крайната дата на евентуалното увреждане следва да бъде 06.11.2014 г., когато БНБ издава решение за отнемане лиценза на К. АД. Ответникът излага доводи, че липсва причинно-следствена връзка. Недопустимо е искането за присъждане на законната лихва върху претендираното обезщетение, тъй като се получава анатоцизъм. Оспорването се поддържа от представител по пълномощие юрк. Н. Д. и юрк. Ив. С. и юрк Б. Н. – С.. Релевират и се доводи за неоснователност на исковата претенция ,основани на т.1 от Решение С-501/18 на Съда на Европейския съюз ,че чл.7,параграф 6 от Директива 94/19/ЕО ,изменена с Директива 2009/13/ЕО не дава основание да се счита ,че вложителят в банка има право на обезщетение за вредата ,причинена поради забавено изплащане на гарантирания размер на обезщетение за вредата ,причинена поради забавено изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция ,чиито депозити са станали неналични. Представя писмени бележки и се претендират разноски.

Представителят на СГП дава заключение за неоснователност и недоказаност на иска. Съдът, след прецени поотделно и в съвкупност събраните по делото доказателства, доводите и становищата на страните, намира за установено от фактическа страна следното:

С. К. Т. е била вложител в [фирма]/н/ като е била титуляр на две банкови сметки: Безсрочен депозит в евро с IBAN BG 62 KORP 9220 44 31958701, открит на 08.10.2021 г. с Анекс № 64671 към Рамков договор за платежни услуги за потребители за откриване на банкова сметка при условията на Преференциален безсрочен депозит и безсрочен депозит в евро, с IBAN BG 35 KORP 9220 [ЕГН], открит на 30.09.2013г., с Анекс № 118653 към Рамков договор за платежни услуги за потребители за откриване на банкова сметка при условията на Преференциален безсрочен депозит.

Банката е олихвявала депозиранияте суми в евро по текущ годишен лихвен процент 7.50% годишна лихва. Лихвеният процент е прилаган от датата на откриване на безсрочните депозити в евро до 30.06.2014г. От 01.07.2014г., съгласно приложението към решение N 82 на УС на БНБ лихвените проценти,начислявани върху депозитите на ищцата в К. АД/н/са 2.74% в евро.

Салдото по първия депозит в евро вкл. и натрупаните лихви е било както следва: към 20.06.2014 г. и към 30.06.2014г . – 106 837.50 евро, към 06.11.2014 г. и 04.12.2014 г. – 48088.83 евро. Салдото по втория депозит в евро, вкл. и натрупаните лихви е била както следва: към 20.06.2014 г. и 30.06.2014 г. – 61 089.82 евро . и към 06.11.2014 г. и 04.12.2014 г. – 27 501.78 евро.

Начислените, но неосчетоводени възнаградителни лихви по сметките на ищцата са били както следва:

- по банкова сметка BG 62 KORP 9220 44 31958701, за периода 20.06.2014г.-06.11.2014г.-1 261.27 евро; за периода 25.07.2014г.- 06.11.2014г.- 821.28 евро и за периода 30.06.2014г.-06.11.2014г. – 1038.70евро;

-по банкова сметка- BG 35 KORP 9220 [ЕГН], за периода

20.06.2014г.-06.11.2014г.-721.20 евро; за периода 25.07.2014г.- 06.11.2014г.- 469.61 евро и за периода 30.06.2014г.-06.11.2014г. – 593.93евро

Видно от писмо, вх.№ 2091/11.11.2021 г. на [фирма] /в несъстоятелност/ ищцата е вписана в списъка на приетите вземания на кредиторите с остатъчното вземане, след изплащане на гаранцията по реда на БГВБ, в размер на 149 715.54 лева. Вземането е включено под № 6416 в списъка по чл.66, ал.7, т.1 от Закона за банковата несъстоятелност на приетите от синдика на К. АД(в несъстоятелност) вземания, по които не са направени възражения.

При първото разпределение на налични суми между кредиторите на 09.05.2019 г. на ищцата е изплатена сума в размер на 16 920.06 лв. При второто частично разпределение, на 09.11.2020 г. и е изплатена сума- 12 966.08 лв. и при четвъртото разпределение на 09.04.2021г. – 7 646.39 лв. С оглед на обстоятелството, че по влоговете на ищцата към датата на подаване на информация за подлежащата на изплащане сума от [фирма] (в несъстоятелност) към ФГВБ, са налични средства, които представляват съвкупност от главница и капитализирани лихви до 06.11.2014 г., [фирма] (в несъстоятелност) не може да удостовери, каква част от изплатените средства чрез ФГВБ в размер на 196000 лв. представлява главница и каква – лихви.

По делото е приета съдебно-счетоводна експертиза, от заключението на която се установява следното:

Размерът на договорната лихва върху сумата от 196 000 лв. е както следва: за периода 30.06.2014г.-06.11.2014г.- 1003.33 евро с легова равностойност 1962.34 лева; 25.07.2014 г. – 06.11.2014 г. –800.87 евро ,с легова равностойност 1566.37лева. и за периода 25.07.2014 г. - 04.12.2014 г. –1012.96 евро ,с легова равностойност - 1972.17лева.

В заключението вещото лице уточнява, че размерите на действително начислената договорна лихва върху сумата от 196 000 лв. за гореописаните периоди е както следва:за периода 30.06.2014г.-06.11.2014г./31.10.2014г./- 957.3 евро с легова равностойност 1872.96 лева; 25.07.2014 г. – 06.11.2014 г./31.10.2014г./ –755.11.87 евро,с легова равностойност 1475.87лева. и за периода 25.07.2014 г. - 04.12.2014 г./ от този период са изключени 5 лихводни от 01.11.2014г. до 05.11.2014г. вкл./ –974.87.96 евро ,с легова равностойност - 1906.68лева.Тази разлика в сумите вещото лице обяснява с обстоятелството, че „К.“/н/начислява договорна лихва само до 31.10.2014г. ,а след това продължава да начислява от 06.11.2014г. до края на годината 2014,тоест има 5 лихводни ,за които не е начислена договорна лихва.

Размерът на законната лихва за забава върху сумата от 196 000 лв. е както следва: за периода 30.06.2014 г. – 06.11.2014 г. – 7108,92 лв./3634.73 евро/; за периода 25.07.2014 г. – 04.12.2014 г. – 7218,29 лв./3690.65 евро/ и за периода 25.07.2014 г. – 06.11.2014г. – 5741,82 лв./2935.75 евро/. Съдът кредитира заключението на експертизата като компетентно и обективно дадено.

При така установеното от фактическа страна, съдът приема от правна страна, следното:

По допустимостта на иска.

Съгласно нормата на чл.203, ал.1 и ал.3 от АПК (ДВ, бр.77 от 2018г., в сила от 01.01.2019г.) исковете за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от "очевидно нарушаващи правото на Европейския съюз" актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, се разглеждат по реда на Глава единадесета от АПК - "Производства за обезщетения",

като за неуредените въпроси за имуществената отговорност ще се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушаване на правото на Европейския съюз.

Съдът приема, че БНБ е надлежен ответник в производството по обезщетяване на вреди по реда на ЗОДОВ, макар, че БНБ не е административен орган по смисъла на §1, т.1 от ДР на АПК, тя е държавен орган, а принципът за отговорност на държавите членки е валиден във всеки случай, когато държава членка наруши правото на ЕС, независимо от това кой е държавният орган, чието действие или бездействие е в основата на неизпълнението на задължението. Съгласно т.2 от ТП № 2/2014 от 19.05.2015г. на ОС на Гражданската колегия на ВКС и Първа и Втора колегии на ВАС, разграничителният критерий за приложимия правен ред (ЗОДОВ или чл.45-49 от ЗЗД) при претенции за вреди от дейност на органи, които не са част от изпълнителната власт, е основния характер на дейността на органа, от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите. Когато вредите са причинени при или повод изпълнение на административна дейност, компетентни са административните съдилища. Без съмнение БНБ е натоварена с изключителна компетентност да регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите - чл.2, ал.6 ЗБНБ. БНБ е компетентният орган за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл.4, пар.1, т.40 от Регламент (ЕС)№ 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013г., а възложеното ѝ в чл.13 и чл.36 ЗКИ правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях. При тази своя дейност БНБ осъществява властнически правомощия, т.к. разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките, а отношенията по повод надзора с частноправните субекти, клиенти на тези банки, не са равнопоставени - В този смисъл Определение № 18/07.04.2017г. по дело № 15/2017г. на смесен петчленен състав на ВКС и ВАС. Съдът взе предвид разрешението дадено в т. 5 от диспозитива на решението по дело С-571/16 на СЕС, че разпоредбата на чл.4, пар.3 ДЕС, както и принципите на равностойност и ефективност, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която правото на частноправните субекти на обезщетение зависи от спазването на допълнително условие, вредата да е причинена умишлено от съответния държавен орган. Наличието на виновно поведение е елемент от фактическия състав на непозволеното увреждане, при липсата на който не може да се ангажира отговорността и да се претендира обезщетение, но в контекста на отговорността от нарушение на правото на ЕС, понятието "виновно поведение" надхвърля понятието "достатъчно съществено нарушение", изведено от решението на Съда по обединени дела В. du P. F. Действително умишленото неизпълнение на задълженията на държавата, произтичащи от правото на ЕС или неизпълнението им поради непредпазливост да е елемент, който следва да се вземе под внимание при преценката за достатъчно съществения характер на нарушението, отсъствието на вина не води автоматично до отсъствие на "достатъчно съществено" нарушение, респективно не води до извод за липса на едно от задължителните условия за ангажиране на отговорността на държавата. Нарушението може да бъде достатъчно съществено и при наличието на други, обективни елементи, като липсата на свобода на преценка, висока степен на яснота и прецизност на нарушената правна норма, неизвинимият характер на евентуалната грешка при прилагане на правото.

Наличието на вина придава достатъчно съществен характер на нарушението, но от друга страна липсата на вина не прави нарушението несъществено, изискването за виновно поведение по чл.45 от ЗЗД за да бъде ангажирана деликтната отговорност, надхвърля обхвата на понятието "достатъчно съществено нарушение", следователно редът за обезщетяване по ЗЗД е неприложим. Нормата на чл.204, вр. чл.1, ал.1 от ЗОДОВ поставя изискване за предварителна отмяна на акта, от който се претендират вреди, но от друга страна от т.143 и т.146 от решението на СЕС по дело C-571/16 следва, че макар само по себе си това изискване да не противоречи на принципа на ефективност, такова задължение може да затрудни прекомерно получаването на обезщетение за вредите, причинени от нарушение на правото на Съюза, ако на практика няма възможност за такава отмяна. Както е посочено в т.142 от решението и в т.77 от решението на СЕС по делото Fub, C-429/09, би било в разрез с принципа на ефективност да се изисква от увредените лица всеки път да използват всички правни способности за защита, с които разполагат, при положение че това би било прекомерно трудно или не е разумно да се изисква от тях. В конкретния случай този стандарт се преценява от настоящия състав като изпълнен, т.к. при действащото към 2014г. законодателство и константната съдебната практика на ВАС, ищецът не би имал ефективен способ за защита. Следва да се посочи, че всички дела, образувани по жалби на вложители в К. срещу решенията на БНБ за поставяне на К. под специален надзор, за продължаване срока на надзора и за отнемане на лиценза на К. - при това с директно позоваване на Директива 94/14/ЕО и твърдение, че депозитите са станали неналични още с вземане на решението за поставяне на К. под специален надзор - са оставени от ВАС без разглеждане, по съображения, че тези актове не засягат права и интереси на вложителите, а създават задължения само за банката - определения постановени по адм.д. № 15546/2014 г; адм.д № 3892/2015; решение по адм.д № 11445/15 г. Предвид практиката на ВАС опитите на вложителите да приведат действащата към момента схема за гарантиране на депозитите в съответствие с Директива 94/19/ЕО са пресечени, освен това без разглеждане поради липса на правен интерес, са оставени и жалбите на акционерите срещу решението за отнемане на лиценза - определение на ВАС № 3725/02.04.2015г. по адм.д. № 3438/2015. Предвид изложеното е липсвал възможен процесуален ред, при който в рамките на ефективен съдебен контрол на актовете и действията на БНБ, да бъде извършена преценка за съответствието на българската схема за гарантиране на депозитите с изискванията на Директива 94/19/ЕО. При липсата на такава процесуална възможност и след като според действащото към момента законодателство актът, с който се отнема лиценза на банката е актът по чл.1 пар.3, буква i) от Директивата, на вложителите не може да се противопостави изискване, като това по чл.204, ал.1 от АПК - за предварителна отмяна на акта, т.к. това би било в нарушение на принципа на ефективност.

С оглед изложеното неоснователен е доводът на ответника за недопустимост на иска, тъй като БНБ не е надлежен ответник.

Предвид горното съдът намира, че исковата молба е процесуално допустима като подадена от лице с правен интерес, съдържаща предписаните от закона реквизити и срещу надлежен ответник.

Разгледан по същество искът е основателен.

Съгласно чл.1, ал. 1 ЗОДОВ правото на обезщетение възниква, когато са претърпени вреди от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на органи или длъжностни лица на държавата или общината при или по повод изпълнение на

административна дейност. Деликтната отговорност по ЗОДОВ се отличава от общата деликтна отговорност досежно деликвента, както и досежно спецификата на причинната връзка – вредите трябва да са причинени при или по повод упражняването на административна дейност. Относно вината, противоправността и вредите не е налице отклонение от общия състав на деликтната отговорност. В конкретния случай се касае за вреди, причинени в следствие на административна дейност, изпълнявана от държавен орган. Основателността на иска предполага предварителното установяване на точно определени от законодателя кумулативно налични предпоставки: незаконосъобразен административен акт или незаконосъобразно действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице на държавата или общината; този акт да е отменен по съответен ред; да е настъпила вреда от такъв административен акт, действие или бездействие; да е налице пряка и непосредствена връзка между постановения незаконосъобразен административен акт, действие или бездействие и настъпилата вреда. При липсата, на който и да е от елементите на посочения фактически състав не може да се реализира отговорността на държавата по реда на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ.

Ноторно известно е следното: С Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ, на основание чл. 115, ал. 1, т. 2 и 3, чл. 116, ал. 1, ал. 2, т. 2, 3, 6 и 7, във връзка с чл.103, ал. 2, т. 24 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/, [фирма] била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца. Със същото решение са назначени квестори, за срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на банката, отстранени са от длъжност членовете на управителния съвет и надзорния съвет и акционерите, притежаващи повече от 10 на сто от акциите са лишени от право на глас. С Решение № 114/16.09.2014 г. УС на БНБ констатирал, че към момента продължават да са налице условията и предпоставките, довели до поставяне на [фирма] под специален надзор, тъй като банката продължавала да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори, поради което действието на всички мерки, наложени с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ – за поставяне на банката под специален надзор и тези по Решение № 82/30.06.2014 г. на УС на БНБ – за намаляване на лихвените проценти по депозитите, е продължено до 20.11.2014 г. С Решение № 138/06.11.2014 г. на основание чл. 36, ал. 2, т. 2, чл. 103, ал. 1, т. 1, чл. 103, ал. 2, т. 25 и чл. 151, ал. 1, пр. 1 от ЗКИ и чл. 16, т. 15 от ЗБНБ, БНБ отнела лиценза на [фирма]. Съгласно т. 2 и т. 3 от това решение, на основание чл. 9, ал. 1 и ал. 6 от Закона за банковата несъстоятелност, следва да бъдат предприети действия за подаване на искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност, както и да бъде уведомен Фонда за гарантиране на влоговете в банки.

Искова претенция е за вреди, вследствие неправомерно бездействие на Българската народна банка по отношение на изпълнението ѝ на задължения, произтичащи от приложимо с директен ефект право на Европейския съюз в областта на изплащане на гарантирани депозити. През исковия период основополагащ акт в областта на схемите за гарантиране на депозитите е Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г., изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г. Съгласно чл.10,§ 1 от тази директива схемите за гарантиране на депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките

на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка „i“. От своя страна чл.1, § 3, подточка „i“ определя, че „неналичен депозит“ означава депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и, че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. В същата подточка е даден и срок за това установяване – „компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми“. От горното следва, че за да се задейства схемата за гарантиране на депозитите Директива 94/19/ЕО предвижда следната процедура: 1/ компетентният орган да се увери, че депозит, който е дължим и платим, не е бил изплатен от кредитна институция; 2/ в рамките на пет работни дни след това заключение, компетентният орган трябва да определи дали съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити, които са дължими и платими и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи; 3/ схемата за гарантиране на депозити трябва да е в състояние да изплати надлежно доказаните вземания на вложителите в рамките на 20 работни дни, след като компетентният орган е взел своето решение /В този смисъл е и Решение № 11108/17.08.2020г., постановено по адм.д. № 10456/2016 г. на ВАС – III отд./. Тази разпоредба от директивата не е била транспонирана в националното ни законодателство за целия исков период и вкл. до 14.08.2015 г., когато е приет Закон за гарантиране на влоговете в банки. Следва да се има предвид, че съгласно т.4 от диспозитива на Решение на СЕС от 04.10.2018 г., постановено по дело С-571/16 „член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, има директен ефект“.

Установено е, че на 20 юни 2014 г. с писмо, изх. № 4098/14 г. директорите на [фирма] са уведомили БНБ, че предвид наличните средства на банката по сметки и в брой, те няма да бъдат достатъчни за изпълнение на задълженията на банката в най-близко време. С последващо писмо от същия ден директорите на [фирма] уведомили БНБ, че към 12.06 ч. на 20.06.2014 г. е преустановено разплащането и всички банкови операции. От своя страна УС на БНБ е констатирал, че ликвидните активи на банката към 20.06.2014 г. не са достатъчни, за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост и с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ [фирма] била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност. Следователно още на 20.06.2014 г. БНБ е установила, че банката не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. С решението си от 20.06.2014 г. БНБ е констатирала, че К. е неспособна към момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити. Следователно за БНБ е съществувало пряко задължение да установи на 20.06.2014 г. „неналичност“ на депозитите в [фирма], произтичащо от директния ефект на разпоредбата на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14 г. В т.60 от решението на СЕС по дело С-571/16 изрично е

посочено, че срокът, в който трябва да се установи, че депозитите са неналични, е императивен и не може да бъде дерогиран. Неизпълнението на това задължение, пряко произтичащо от правото на ЕС, представлява „достатъчно съществено нарушение на общностното право“, доколкото разпоредбата на чл.1, параграф 3, б. i от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14 г. е пределно ясна и прецизна, създава императивни правила за държавите-членки да предприемат определени действия в предписаните срокове и бездействието на ответника излиза обхватът на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя. Нарушение е достатъчно съществено, за да ангажира отговорността на държавата.

Предвид изложеното съдът намира, че е осъществена първата предпоставка на сложния фактически състав на разпоредбата чл.1, ал.1 ЗОДОВ – налице е незаконосъобразно бездействие от ответника.

Установено е, че за иския период ищцата не е могла да се ползва от собствения си капитал в размер на 196 000 лв. Това забавяне несъмнено е причинило вреда на ищеца. За вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания, поради което неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата води до нарушаване правата им и обуславя причиняването на вреда. Тази вреда е пряка и непосредствена последица от незаконосъобразното бездействие на ответника, който не е взел решение за неналичност в императивния 5 дневен срок и е нарушил правото на Съюза. Съгласно чл.86 ЗЗД при неизпълнение на парично задължение, кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата. Следователно размерът на причинената щета се определя от размера на законната лихва.

По отношение на началния и крайния срок на забавата съдът намира следното: Както бе посочено по-горе БНБ е разполагала с необходимите факти, за да може да достигне до извод за неналичност на депозитите по смисъла на чл.1, § 3 i) от Директива 94/19/ЕО още на 20.06.2014 г. Следователно БНБ е в нарушение на чл.1, т.3, подточка „i“ от Директива 94/19 от 27.06.2014 г., когато изтича срокът от пет работни дни, определен в този нормативен текст. Постановяването на акт, с който се установява неналичността на депозитите, обаче не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане. С този акт само се стартира схемата за изплащане на гарантираните депозити. Съгласно чл.10, § 1 от Директива 94/19 ЕО схемите за гарантиране на депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка „i“. След като БНБ е следвало да вземе решение по чл.1, § 3, подточка „i“ до 27.06.2014 г., то срокът от двадесет работни дни по чл.10, §1 изтича на 25.07.2014 г. и ищецът започва да търпи вреди от следващия ден - 26.07.2014 г.

На 06.11.2014 г. БНБ отнема лиценза на [фирма], на практика установява неналичност и се стартира процедурата по компенсиране по чл.10 от директивата. От тази дата БНБ вече не е в незаконосъобразно бездействие, поради което от тази дата нататък обезщетение не се дължи. Следователно периодът, през който ищцата търпи вреди е от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г. Размерът на обезщетението - законната лихва върху сумата 196 000 лв. за този период следва да се определи съобразно заключението на вещото лице на 5741,82 лева, която сума се претендира от ищцата Т.. Основателността на главния иск за обезщетение на имуществени вреди обуславя

основателността и на акцесорната претенция на ищцата за присъждане на обезщетение за забава в размер на законната лихва върху главницата от 5741,82 лева, считано от датата на предявяване на иска в съда (09.06.2017 г.) до окончателното изплащане на задължението.

Неоснователно е позоваването на ответника на т.1 от диспозитива на Решение на СЕС от 25.03.2021 г. по дело С-501/18. Тази точка от диспозитива следва да се разглежда на плоскостта на констатациите в т.57 от същото решение - „след като предвидената в Директива 94/19 компенсация на вложителите в случай на неналичност на техните депозити е гарантирана, тази директива не дава на вложителите права, по силата на които да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза, когато депозитите им не са налични поради слаб надзор от страна на компетентните национални органи“. Съгласно цитираното решение вложителите нямат право да търсят обезщетение от държавата за вредите поради слаб надзор от страна на БНБ. В случая обаче вредите се претендират не заради слабия надзор на централната банка над [фирма], а поради нарушение на норма от общностното право, имаща директен ефект. Това право да се търси обезщетение заради нарушение на чл.1, т.3 от Директива 94/19 и причиненото от него забавяне следва и от т. 115 на въпросното решение: „Както бе припомнено в точка 63 от настоящото решение, член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 представлява правна норма, целяща предоставянето на права на частноправните субекти и позволяваща на вложителите да предявяват обезщетителни иски за вредите от забавеното изплащане на депозитите, която същевременно оставя на сезирания с такъв иск национален съд да провери, първо, дали фактът, че неналичността на депозитите не е установена в срока от пет работни дни, предвиден в тази разпоредба, въпреки че са били изпълнени ясно посочените в същата условия, съставлява, при конкретните обстоятелства, достатъчно съществено нарушение по смисъла на правото на Съюза, и второ, дали съществува пряка причинно-следствена връзка между това нарушение и вредите, претърпени от вложителя (вж. в този смисъл решение от 4 октомври 2018 г., К., С-571/16, EU:C:2018:807, т. 117)“.

Неоснователен е доводът на ответника, че към исковия период БНБ не е определен от националното и общностно законодателство като орган, който установява неналичност на депозити по смисъла на чл.1, пр.3 буква i) от Директива 94/19 и това е сторено едва с изменението на закона през август 2015 г. /ДВ,бр.62/2015 г./.

Съгласно чл.2, т.17 от Директива 2014/49 на Европейския парламент и Съвета „компетентен орган“ означава национален компетентен орган по смисъла на определението в член 4, параграф 1, точка 40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. От своя страна чл.1, ал. 2, т.1 от ЗКИ определя, че Българската народна банка е компетентен орган в Република България за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. Следва да се има предвид, че в т.100 от Решението на СЕС по дело С-571/16 съдът изрично определя, че именно БНБ е компетентният национален орган, който следва да установи неналичността на депозитите. Въпреки че, в нашето законодателство към 2014 г. не е било изрично уреденото правомощието на БНБ за установяване неналичност на депозитите на кредитна институция /законодателните изменения в тази насока са с ДВ, бр.62/14.08.2015 г./, това не означава, че БНБ не е разполагала с такива правомощия и преди законовите изменения. Това правомощие произтича от посочената съюзна разпоредба и от качеството на БНБ на надзорен орган.

Съдът не споделя и довода на ответника за липсата на изричен правен акт за установяване на неналичност, което да е предпоставка за търсене на обезщетение. В т. 143 от Решение на СЕС от 04.10.2018 г. по дело C-571/16 се заявява, че „задължението за предварителна отмяна на административния акт, от който е настъпила вредата, обаче може да затрудни прекомерно получаването на обезщетение за вредите, причинени от нарушение на правото на Съюза, ако на практика няма възможност за такава отмяна“, а съгласно т.144 „изискването за незаконосъобразност на акта или на действието или бездействието на административния орган не е процесуално изискване, а условие за ангажиране на отговорността на държавата, което е сходно с понятието за достатъчно съществено нарушение по смисъла на правото на Съюза“. В настоящия случай вредите произтичат от незаконосъобразното бездействие на БНБ да приложи нормата на чл.1, пра.3 буква i) от Директива 94/19, която има директен ефект. Не е необходимо това да бъде установено в отделен процес.

Неправилно е становището на ответника, че претендираното обезщетение не се дължи, тъй като ищецът не е отправил искане за плащане до [фирма] или до ФГВБ. Съгласно т.87 от Решение на СЕС от 04.10.2018 г. по дело C-571/16 „предварителното предявяване от титуляря на банков депозит до съответната кредитна институция на искане за плащане, което не е изпълнено, не може да бъде условие за установяване на неналичността на този депозит по смисъла на тази разпоредба“.

Неоснователна е и тезата на ответната страна, че за един и същи период ищецът претендира двойно плащане – договорната лихва и лихвата за забава. Действително има данни, че [фирма] е начислявала лихва върху депозита на ищеца до 06.11.2014 г. Но тази лихва не следва да се има предвид, тъй като в случая се касае за договорна лихва, основана на договора за платежни услуги, която има възнаградителен характер. Претендираното обезщетение обаче само се определя чрез размера на законната лихва, но има съвсем друг характер, а именно санкционен. Вредата за ищцата в случая се изразява в пропуснатата полза от невъзможността за ползване на паричния капитал от 196 000 лв., и е независима от вземанията, които депозита към К. гарантира. В случая не е налице и начисляване на лихва върху лихва. Както бе посочено по-горе касае се до различни по своята правна същност плащания. Начислената договорна лихва от [фирма] по депозитите на ищцата има възнаградителен характер и се основава на сключените между страните рамкови договори. От друга страна обезщетението за причинените вреди само се изчислява посредством законната лихва, но по своята същност има санкционен характер и не представлява лихва, а обезщетение.

Предвид изложеното съдът намира, че за целия исков период от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г. са налице всички, кумулативно изискуеми по закон материалноправни предпоставки за ангажиране отговорността на ответника за вреди по чл.1 от ЗОДОВ – незаконосъобразно бездействие за изпълнение на задължение, пряко произтичащо от правото на ЕС, реално претърпени вреди от вида на твърдените и в претендирания от ищеца размер и причинно-следствена връзка между твърдените вреди и установеното незаконосъобразно бездействие.

По разноските:

В съответствие с нормата на чл. 81 ГПК във вр. чл.144 АПК съдът следва да се произнесе по претенцията на страните за присъждане на разноски. Ответникът не е представил списък на разноските по чл. 80 ГПК, но това обстоятелство не освобождава съда от задължението по чл. 81 ГПК, а единствено лишава страната от

правото да иска изменение на решението в частта на разноските.

Предвид изхода на делото, направеното искане и на основание чл. 10, ал. 3 от ЗОДОВ предвид уважаване на предявения иск, основателна е претенцията на ищеца за присъждане на сторените в съдебното производство разноски, по представения списък по чл.80 ГПК /л.147/ с приложени доказателства за тяхното извършване, в размер на 10 лева, заплатена държавна такса по сметка на АССГ (подлежаща на възстановяване от ответника на ищеца в пълен размер предвид нормата на чл. 10, ал. 3, изр. 1 ЗОДОВ). Последният има право и на заплатеното адвокатско възнаграждение, което е в доказан размер 750 лева. Следва на ищеца да се присъдят разноски в общ размер 760 лева.

Искането на ответника за присъждане на разноски и юрисконсултско възнаграждение е неоснователно по аргумент за противното на чл. 10, ал.2, ал. 3 и на ал.4 ЗОДОВ, установяващи дължимост на разноски и юрисконсултско възнаграждение в полза на ответника единствено в хипотезата на изцяло или частично отхвърляне на иска, какъвто не е процесният случай. Предвид константната практика на ВКС при отхвърляне на претенцията за разноски не се постановява нарочен диспозитив.

Мотивиран така и на основание чл. 172 от АПК, Административен съд София-град, Първо отделение, 20-ти състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА Българска Народна Банка да заплати на С. К. Т., ЕГН [ЕГН], от [населено място], [улица] ,ап.6, със съдебен адрес [населено място],ул. О. П.“ №47,ет.1,офис 5, чрез адв. М. и адв. Ч., обезщетение за имуществени вреди, в размер на 5741,82 /пет хиляди седемстотин четиридесет и един лева и 82 стотинки /лева, претърпени в периода от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г.вкл., вследствие на извършено от БНБ нарушение на правото на Европейския съюз, изразяващо се в невземане на решение за обявяване неналичност на депозитите в [фирма] в срок от пет работни дни, съгласно приложимата с директен ефект разпоредба на чл. 1, пар. 3, буква i) от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г. относно схемите за гарантиране на депозити, ведно с обезщетение за забава, в размер на законната лихва, върху 5741,82 лева , считано от 09.06.2017 г. до окончателното погасяване на задължението.

ОСЪЖДА Българска Народна Банка, ЕИК по БУЛСТАТ[ЕИК],град С., пл. „К. А. Й“ № 1 да заплати на С. К. Т., ЕГН [ЕГН], от [населено място], [улица] ,ап.6 и със съдебен адрес [населено място],ул. О. П.“ №47,ет.1,офис 5, чрез адв. М. и адв. Ч., разноски по делото в размер на 760/седемстотин и шестдесет / лева.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния административен съд на Република България в 14 - дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: